

Warszawa, 12 kwietnia 2024 r.

Stowarzyszenie Genius Loci
ul. Stanisława Kostki Potockiego 10/16
02-958 Warszawa
reprezentowane przez Prezes Zarządu Stowarzyszenia
dr Romanę Rupiewicz
zarzad@geniusloci.org.pl <https://geniusloci.org.pl>

Szanowny Pan

Donald Tusk - Prezes Rady Ministrów

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

Szanowny Pan

Bartłomiej Sienkiewicz

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15
00-071 Warszawa

Szanowny Panie Premierze, Szanowny Panie Ministrze

Organizacje pozarządowe oraz środowisko naukowe związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego, sztuką i kulturą są głęboko poruszone informacją o decyzji odwołania Pani Doroty Janiszewskiej-Jakubiak ze stanowiska Dyrektora Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika”. W naszej – merytorycznej ocenie Instytut ten był jedną z lepiej zarządzanych instytucji kultury w Polsce. Pani Dorota Janiszewska-Jakubiak jest wybitną specjalistką, niezwykle doświadczoną i cenioną w Polsce i na świecie. Piszemy to z pełną świadomością, reprezentując różne środowiska i mając różne sympatie polityczne, ponieważ przedkładamy dobro polskiej kultury i sztuki ponad partyjne decyzje.

Dorota Janiszewska-Jakubiak jest historyczką sztuki, wieloletnią pracowniczką Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, która niemal całą karierę zawodową poświęciła ochronie dziedzictwa kulturowego za granicą. Kierowała m.in. pracą wydziału ds. polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą w Departamencie Dziedzictwa Kulturowego (od 2007 r.), pełniła funkcję zastępcy dyrektora departamentu (2011-2017). Od grudnia 2017 r. stoi na czele Narodowego

Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika”. Posiada międzynarodowe, ugruntowane kontakty, zna specyfikę pracy, a w kontaktach pomaga jej znajomość wielu języków, w tym m.in. białoruskiego i ukraińskiego.

Instytut „Polonika” pod przewodnictwem Doroty Janiszewskiej-Jakubiak, w ciągu 6 lat swojej działalności, zrealizował prawie 700 projektów konserwatorskich, badawczych i popularyzatorskich w 20 krajach świata, zatrudniając niecałe 20 osób. Instytut współpracuje z międzynarodowym gronem konserwatorów, ekspertów i badaczy związanych z różnymi uczelniami i instytucjami, realizując projekty takie jak kompleksowe prace konserwatorskie na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie czy przy 400-letniej rzeźbie Chrystusa Frasobliwego w Kaplicy Boimów. Ponadto, Instytut objął opieką cmentarz Montmorency pod Paryżem i kościół na Antokolu w Wilnie, prowadzi również projekt związany z polskimi muzeami w Brazylii oraz inwentaryzacją cmentarzy. W dziedzinie publikacji, „Polonika” wydała ponad 40 naukowych i popularnonaukowych tytułów, a także realizuje własny program dotacyjny wspierający wolontariat, który w lutym obchodził 5-lecie, realizując projekty w 151 miejscowościach. Wszystko to przyczynia się do integracji społeczności polskich i polonijnych oraz wymiany międzykulturowej.

Wiedza dotycząca polskiego dziedzictwa poza granicami kraju upowszechniana jest przez Instytut „Polonika” m.in. dzięki organizowanym wystawom prezentowanym w Polsce i za granicą (niektóre z nich można zobaczyć na platformie Google Arts and Culture). Wśród nowoczesnych narzędzi Instytut wykorzystuje platformę MINECRAFT oraz internetową bazę poloników – baza.polonika.pl – kluczowe w skali Polski repozytorium, stale rozbudowywane, docelowo mające agregować całość wiedzy na temat spuścizny kulturowej poza krajem, jej ochrony i popularyzacji.

Jako powód odwołania podano nieprawidłowości przy rozliczaniu środków i gospodarce finansowej. Sprawa dotyczy wydatkowania dotacji podmiotowej w kwocie 250 000 zł, przeznaczonej na dofinansowanie wymiany pokrycia dachowego w powstałym w XVII-XVIII w. zespole klasztornym karmelitów bosych w Berdyczowie w Ukrainie. Jednak w oświadczeniu wydanym przez Instytut „Polonika” czytamy, że: „Na podstawie zawiadomienia rzecznik dyscypliny podjął czynności sprawdzające w celu stwierdzenia, czy istnieją podstawy do wszczęcia postępowania wyjaśniającego i wezwał do złożenia wyjaśnień i dokumentów (art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (t.j. Dz.U. 2024 r., poz.104), dalej „uDFP”). Czynności sprawdzające nie zostały zakończone, a w związku z tym rzecznik dyscypliny nie wydał postanowienia o wszczęciu postępowania wyjaśniającego albo o odmowie jego wszczęcia (art. 97 uDFP). Tym samym nie zostało wszczęte postępowanie w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych (por. art. 97 ust. 1 uDFP)”.

W polskim prawie istnieje domniemanie niewinności, dopóki sprawa nie zostanie zakończona. Tu wszczęcie postępowania wyjaśniającego w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych nie zostało nawet rozpoczęte. Tym bardziej **domagamy się przywrócenia Pani Doroty Janiszewskiej-Jakubiak na stanowisko dyrektorki Instytutu „Polonika”**.

Wiemy, że obecnie napływają liczne pisma poparcia dla Pani Doroty Janiszewskiej-Jakubiak z Polski i świata. Wyrazem uznania dla jej działalności jest też petycja, która została zamieszczona w Internecie, artykuły w prasie oraz głosy ludzi nauki obecne w social mediach.

Decyzja o odwołaniu Pani Doroty Janiszewskiej-Jakubiak z funkcji pełniącej kluczową rolę w ochronie polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą wywołała znaczne poruszenie w środowiskach polskich i międzynarodowych zajmujących się dziedzictwem kulturowym. Uważamy, że ta decyzja została podjęta pochopnie i bez należytego przemyślenia, co może prowadzić do poważnych konsekwencji dla ochrony naszego dziedzictwa. **Brak merytorycznego uzasadnienia tej decyzji oraz jej podobieństwo do praktyk stosowanych przez poprzednie władze, które miały zostać zastąpione przez przejrzyste i konkurencyjne procedury z silnym udziałem społecznym, rodzi poważne obawy co do jej celowości i skuteczności.**

Pani Dorota Janiszewska-Jakubiak sprawiła, że "Polonika" stała się symbolem jedności kultury polskiej ponad granicami i ponad podziałami. Obowiązkiem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest zapewnienie kontynuowania przez panią Dorotę Janiszewska-Jakubiak misji budowania wspólnego dobra, jakim jest kultura polska.

Nasze wątpliwości budzi powołanie na stanowisko p.o. dyrektora, **Pani Sylwii Tryc**, osoby nie posiadającej doświadczenia, kompetencji i wiedzy w zakresie polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą. Podczas konferencji prasowej Pan Minister Sienkiewicz przekazał, że Pani Sylwia Tryc współpracowała z Instytutem „Polonika”. Z naszych ustaleń wynika, że nikt z pracowników jej nie zna, a **w dokumentacji Instytutu nie ma żadnych informacji potwierdzających taką współpracę.** W związku z tym prosimy o podanie odpowiedzi na piśmie, na jakiej podstawie zostały wypowiedziane te słowa. Prosimy o podanie do publicznej wiadomości dokumentów potwierdzających, że Pani Sylwia Tryc współpracowała z Instytutem „Polonika”. Ponadto prosimy o poinformowanie opinii publicznej, na jakiej podstawie została wyłoniona kandydatura Pani Sylwii Tryc do p.o. dyrektorki Instytutu „Polonika”.

Z wyrazami szacunku

Poparcia dla listu udzielili:

1. dr hab. inż. arch. Jeremi T. Królikowski, Katedra Sztuki Krajobrazu, prof. Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
2. dr hab. Aleksandra Bernatowicz, prof. Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk
3. dr Małgorzata Biłozór-Salwa, Uniwersytet Warszawski
4. dr hab. Konrad Bobiatyński, prof. Uniwersytetu Warszawskiego
5. dr Monika Bryl, historyczka sztuki
6. Maciej Choynowski, historyk sztuki

7. Michalina Chudzińska, Stowarzyszenie Historyków Sztuki
8. prof. dr hab. Anna Sylwia Czyż, Instytut Historii Sztuki, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego / Stowarzyszenie Historyków Sztuki
9. prof. dr hab. Waldemar Deluga, Ostravska Univerzita
10. Maria Dłutek, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
11. dr Maria Gąsior, Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu
12. dr Katarzyna Górecka, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
13. Renata Higersberger, historyczka sztuki
14. Tomasz Jakubowski, Zamek Królewski w Warszawie
15. dr Agnieszka Kasprzak, Komisja Konserwatorska Stowarzyszenie Historyków Sztuki
PISnSS
16. Magdalena Kątnik-Kowalska, Żołyńia
17. dr Katarzyna Kolendo-Korczak, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
18. dr hab. Anna Kostrzyńska-Miłosz, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
19. dr Agata Lipczik, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
20. prof. ucz. dr hab. Karol Łopatecki, Uniwersytet w Białymstoku
21. dr Urszula Makowska, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
22. Katarzyna Mączewska
23. dr hab. Zbigniew Michalczyk, prof. Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk
24. dr hab. Michał Myśliński, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
25. dr Anna Oleńska, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
dr Joanna Paprocka Gajek, historyczka sztuki
26. prof. ucz. dr hab. Iwona Pietrkiewicz, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
27. dr Dorota Piramidowicz, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
28. dr Izabela Przepałkowska, Uniwersytet Warszawski
29. Jan Przytkowski, Muzeum im. Przytkowskich w Jędrzejowie
30. dr Agnieszka Skrodzka, Instytut Historii Sztuki, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
31. dr Anna Straszewska, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
32. prof. dr hab. Andrzej Szadejko, Akademia Muzyczna w Gdańsku
33. dr Katarzyna Uchowicz, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
34. Przemysław Wątroba, Uniwersytet Warszawski
35. dr Marta Wiraszka, Instytut Historii Sztuki, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
36. dr Wojciech Wólkowski, Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej
37. Przemysław Zborowski, antykwariusz

38. dr Marcin Zgliński, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
39. dr Wojciech Walczak, Uniwersytet w Białymstoku
40. dr Joanna Wasilewska, Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata
41. dr Katarzyna Wiszowata-Walczak, dyr. Akademickiego Liceum Politechniki Białostockiej
42. dr hab. Małgorzata Dolistowska, historyczka sztuki
43. dr hab. Jakub Sito, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
44. dr Joanna Paprocka Gajek, historyczka sztuki
45. dr Ewa Niwińska-Lipińska, nauczyciel języka polskiego
46. dr Ewa Ziemińska, historyczka sztuki
47. prof. dr hab. Lubow Żwanko, Centrum Muzealne, Uniwersytet Biotechnologiczny w Charkowie
48. dr Gabriele La Rosa, IFR, Uniwersytet Wrocławski
49. Małgorzata Stolarska, tłumaczka języka włoskiego
50. dr Piotr Balcerowski
51. Marek Rogowski, historyk sztuki, Stowarzyszenie Historyków Sztuki
52. dr hab. Michał Pszczółkowski, prof. Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
53. dr hab. Katarzyna Kulpińska, prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
54. prof. dr hab. Joanna M. Sosnowska Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
55. Robert Forsyjak-Wójciński, Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu
56. dr Wiktoria Malicka, Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu
57. dr Anna Wiśnicka, historyczka sztuki, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
58. Stanisław Stefan Mielezkiewicz, historyk sztuki, muzealnik, Muzeum Narodowe w Warszawie
59. dr Magdalena Białonowska, Instytut Historii Sztuki, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
60. dr Maciej Żuczowski, IPN Oddział w Warszawie
61. dr Beata Lewińska, Instytut Historii Sztuki, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
62. Anna Gołabek-Asikainen, tłumaczka języka angielskiego współpracująca z Instytutem POLONIKA